

ברש"י לאמר אנכי עומד בין ה' והיא מוטעית וטועת הרא"ם היא הנכונה שמתל
לאמר קאי לאחריה אנכי הא"ל והוסיף וי"ו על אנכי עומד ואמר ואנכי עומד ופירוש
הייתי עומד:

בר"ה שמור ובראשונות הוא אומר וכו' וכן כתב הרמב"ן וכו' ודבריו אלו הם צפ'
יתרו ופירוש דבריו שר"ל הקפידו בשינוי זכור ושומר ולמה לא הקפידו
בהרבה שינויים שיש בין דיברות א' לדיברות אחרונות וסירך דאיהם שינויים פירוש
אחד להם אבל זכור ושומר זכור מ"ע ושומר ל"ט אין ראוי למשה להחליף לז"א
בדיבור א' נאמרו. בא"ד כ"ט במלת לקדשו שאין ראוי לפרשו לא במלת לקדשו שאלל
זכור שמורה על קידוש היום, ואם כיון במאמר שלא יחללו כל"ל ובכל ספרי הרא"ם
חסרים מלות ואם כיון והוא ט"ס לפי שבתחילת דבריו כתב ואם כיון במאמר וגו'
וכאן סיים דבריו ואם כיון במאמר שלא יחללו שלא נחלל את השבת ר"ל בעשיית
שום מלאכה א"כ יהיה פירוש לקדשו דזכור לקידוש היום ופי' לקדשו דשומר שלא נחלל
את השבת אעפ"י שבאין הוסיף על דבריו הראשונים דזכור אין זה מחליף דברי ה'
ממ"ע לל"ט שכל אחד על ענין א' וא"כ מאי קאמר הרמב"ן שאין ראוי למשה שחליף
דבריו ממ"ע למל"ט אין זה מחליף דאין פירוש א' עד שנאמר שהחליף המל"ט ממ"ע
למל"ט אלא שאחד פירשו לקדשו על קידוש היום וא' לקדשו שלא נחללו בעשיית
מלאכה. ועוד שלא יתכן לפרש לקדשו שלא נחללו בעשיית מלאכה בשבת שהרי כבר
כתוב בזכור בדיבור הזה בעלמו ויום השביעי שבת להא"ל ל"ט מלאכה שחילולו הוא
בל"ט וא"כ כאן שאמר שמור שהוא ל"ט אין כאן לא חילוף ולא הוספה על דברי ה'
וא"כ למה הולכנו רז"ל לומר בדיבור א' נאמרו. בא"ד לכן ג"ל שהם שארז"ל בדבור
א' נאמרו וגו' ר"ל מפני שמתל שמור דביקה עם כאשר לך ופירוש שמור את אשר
לך על השבת במרה וגם לקדשו וא"כ השתא אזהרה נוספת שלא הוזכרה בדברות
הראשונות ולז"א בדיבור א' נאמרו לפי שלא הזכיר בדברות הראשונות מלת כאשר לך
אלא דווקא בדברות אחרונות. בא"ד ומה שאמרו זכור ושומר וגו' ולא אמרו שמור
עם א' מהדברות וגו' פירוש מאחר שפי' שמור הוא אזהרה נוספת שלא הוזכרה
בדברות הראשונות למה הניחוה עם עלת זכור ולא עם שאר הדברות ולזה תירץ שני
תירוצים הא' הוא שבזכור ושומר נאמרה מלת לקדשו שהוא קידוש היום שהם קרובות
זל"ז והשני שהוקשו וגו':

בר"ה כאשר לך צפ' ד"מ בסנהדרין דף ע' הוסיפו עליהן דינים וגו' והקשו
שם בש"ס דינין מז' מלות ב"ן ותירלו שם שני תירוצים ע"ס:

בר"ה כאשר לך אף על כיבוד או"א וגו' ומה שטען הרמב"ן וגו' אינה טענה
דרש"י וגו' בא לפרש קרא דשם שם לו חק ומשפט שצבת ודינין קמיירי
וגו' וקשה לי והא לעיל קאמר הרא"ם דינין דכתיב שם שם לו חק ומשפט שבת וכיבוד
או"א דכתיב כאשר לך הרי קאמר דשבת לא משתמע מן חק ומשפט וא"כ טענת
הרמב"ן טענה היא דכמו דשבת לא נפקא מן חק ומשפט ואמרה כך היל"ל כבוד או"א
זו היא טענת הרמב"ן ויש לומר דמש"ל שבת וכיבוד או"א נפקא ל"י מאשר לך
הוא אליבא דגמרא ורש"י ס"ל דשבת נפ"ל מן מלת חוק כמ"ס במכילתא שהביאה
הרא"ם צפ' בשלח צפ' חוק ומשפט:

בר"ה ובשכנך יכול אפי' שכב בחי היום ת"ל ובלכתך בדרך וכו' נראה שכן היא
הגירסא ברש"י שלפניו ולהכי הביא לשון ספרי כולו כמו שגירסתנו ברש"י
ואלו